

dr hab. Marek Kopyściański,
Katedra Prawa Finansowego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Pauliny Daniluk
„Kompetencje nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego a kompetencje Europejskiego
Urzędu Nadzoru Bankowego”
Lublin 2018 r., str. 274**

1. Uwagi dotyczące wyboru tematu, celu badawczego i metody rozprawy

Przedmiotem recenzowanej rozprawy doktorskiej są zagadnienia z zakresu nadzoru bankowego związane z kompetencjami nadzorczymi przysługującymi Komisji Nadzoru Finansowego, będącej zintegrowanym organem nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, będącego organem odpowiedzialnym za nadzór nad instytucjami kredytowymi na terytorium Unii Europejskiej.

Wybór tematu Doktorantka uzasadniła, po pierwsze, brakiem obejmującego aktualny stan prawny opracowania o charakterze monograficznym, które odnosiłoby się wprost do kwestii podziału kompetencji nadzorczych pomiędzy krajowymi a unijnymi organami nadzorczymi, a po drugie zaś, częstotliwością ważnych zmian w zakresie objętej tematem problematyki, które to zmiany wynikają z postępującej zdaniem Doktorantki integracji europejskiej oraz ewolucji europejskich struktur nadzorczych, a także prób stopniowego ujednolicenia przepisów dotyczących nadzoru nad rynkiem finansowym w Unii Europejskiej. Należy uznać takie uzasadnienie wyboru tematu za całkowicie trafne, a w konsekwencji z aprobatą podejść do samego wyboru tematu. Skoro bowiem u podstaw wyboru przez Doktorantkę tematu leżała troska o usunięcie pewnego mankamentu w literaturze przedmiotu w postaci braku całościowego opracowania ważnego dla prawa rynku finansowego zagadnienia, przy podjętej jednocześnie starannej próbie uchwycenia istoty aktualnej regulacji prawnej w kontekście ewolucyjnych zmian struktur organów nadzorczych oraz wysiłków ukierunkowanych na uchwycenie tendencji w zakresie ujednolicenia regulacji prawnej, to nie

ma wątpliwości, że wybór tematu trzeba uznać za usprawiedliwiony. W konsekwencji zaś wybór tematu zasługuje na całkowitą aprobatę.

Autorka we wstępie pracy przyjęła tezę, że w ramach nadzoru bankowego można wyróżnić dwa poziomy nadzoru, tj.:

- a) krajowy, który jest sprawowany przez KNF oraz
- b) unijny, który jest wykonywany przez EUNB.

Dalej Autorka formułuje tezę, że nadzór na obu poziomach jest w stosunku do siebie komplementarny. Nadto Doktorantka w rozwinięciu wyżej wskazanych tez stwierdza, że pomimo, iż pewne kompetencje nadzorcze są wspólne dla obu organów, to ich charakter prawny, zakres podmiotowy i przedmiotowy nadzoru, a także przesłanki zastosowania instrumentów nadzorczych zapewniają harmonijne współdziałanie organów nadzorczych na obu poziomach. W konsekwencji, biorąc pod uwagę zasadę powierzenia nadzoru bieżącego organom krajowym, a także kompetencje EUNB do oddziaływania zarówno w stosunku do instytucji kredytowych jak i krajowych organów nadzoru, Doktorantka przyjmuje założenie o braku uzasadnienia dla przyjęcia twierdzeń o możliwości zastąpienia KNF jako krajowego organu nadzoru przez EUNB.

Doktorantka jako główny cel badawczy przyjęła analizę kompetencji nadzorczych przysługujących w ramach nadzoru bankowego KNF i EUNB wraz z analizą środków prawnych, za pomocą których organy nadzorcze realizują swoje kompetencje, oraz procedur związanych z ich stosowaniem. Tak określony główny cel badawczy wydaje się naturalną konsekwencją sformułowanych we wstępie tez badawczych, gdyż to właśnie na bazie analizy ww. elementów można podejmować próbę formułowania wniosków w zakresie postawionych tez.

Niezależnie od głównego celu badawczego Doktorantka przyjęła także cele operacyjne w postaci analizy kompetencji nadzorczych KNF i EUNB w ramach czterech podstawowych funkcji przypisywanych powszechnie nadzorowi bankowemu, tj. funkcji licencyjnej, funkcji regulacyjnej, funkcji kontrolnej i funkcji dyscyplinującej.

Wszystkie cele operacyjne wskazane w rozprawie, badane konsekwentnie z różnych punktów widzenia, przybliżają Autorkę do realizacji podstawowej hipotezy badawczej. Sposób sformułowania przedmiotu badań i celów prowadzonych badań należy uznać za właściwy, a jednocześnie ułatwiający transparentne prowadzenie samych badań. Dzięki temu także Autorce udało się ukazać wielowątkowość materii badawczej rozprawy.

Z uwagi na charakter analizy Autorka przyjęła jako podstawową metodę badawczą, **metodę analizy dogmatycznej**, z wykorzystaniem której przeanalizowano obowiązujące przepisy prawa mające fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania krajowych i unijnych organów nadzoru. Obok metody analizy dogmatycznej w pracy posłużono się metodą analizy i krytyki piśmiennictwa. Wprawdzie Autorka stwierdza, że metodą tą posłużono się pomocniczo, to jednak lektura przedłożonej do recenzji rozprawy doktorskiej wskazuje, że jest to metoda komplementarna w stosunku do metody analizy dogmatycznej. **Obie metody wzajemnie się w pracy uzupełniają i pozwalają zachować Autorce właściwy balans, zważywszy na naukowy charakter pracy. Tym samym stwierdzenie zawarte we wstępie, że metodą analizy i krytyki piśmiennictwa posłużono się w pracy jedynie pomocniczo jest błędne. Niemniej jednak paradoksalnie nie można z tego tytułu uczynić Doktorantce zarzutu, gdyż w istocie w trakcie prowadzonych rozważań obszernie posłużono się oboma metodami, odnosząc się do wielu wypowiedzi i poglądów doktryny. W rzeczywistości zarzut wobec Autorki należałoby sformułować wówczas, gdyby w pracy naukowej faktycznie zastosowano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa tylko pomocniczo.**

W pracy wykorzystano także orzecznictwo sądowe, w zakresie niezbędnym do formułowania wniosków, a w konsekwencji zrealizowania celu badawczego. Materia, którą poddano badaniu w ramach rozprawy doktorskiej uzasadniała zresztą selektywne podejście do dorobku orzecznictwa. **Niemniej jednak jako pewien mankament, który zawiera recenzowana rozprawa doktorska, wskazać należy całkowity brak odniesienia się do najnowszych tendencji w orzecznictwie TSUE, co niewątpliwie wzbogaciłoby nie tylko treść samej rozprawy, ale również potencjał analityczny Autorki. Biorąc wszakże pod uwagę zawarte w pracy rozważania, a także sformułowane wnioski, należy przyjąć, iż wskazany mankament nie wpłynął na ostateczną pozytywną ocenę rozprawy doktorskiej.**

Biorąc pod uwagę wymogi stawiane rozprawom doktorskim, zarówno główny cel badawczy rozprawy, jak i przedstawioną metodykę badań, należy uznać za poprawnie sformułowane. Tworzą one łącznie zwartą teoretycznie i empirycznie poprawną formułę naukową, która pozwala Autorce wykazać się niezbędną wiedzą teoretyczną i znajomością warsztatu badawczego.

Recenzowana praca doktorska zawiera stan prawny obowiązujący do dnia 24 lipca 2018 r.

2. Układ i język rozprawy

Rozprawa składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów i zakończenia, w którym zawarte zostały wnioski z przeprowadzonych badań. W końcowej części pracy znajdują się następujące wykazy: aktów prawnych, literatury, orzecznictwa, źródeł internetowych i innych źródeł.

Wykaz skrótów znajduje się na początku pracy.

Znaczącą zaletą konstrukcji pracy, wpływającą istotnie na zachowanie przejrzystości prowadzonych rozważań, jest opatrzenie poszczególnych rozdziałów uwagami wstępnymi oraz uwagami końcowymi zawierającymi podsumowanie danej części pracy. Przedstawiane w rozprawie doktorskiej uwagi wstępne pozwalają Autorce na wyjaśnienie formy i zakresu zagadnień poruszanych w danym rozdziale, a jednocześnie uzasadniają, dlaczego Autorka dokonała wyboru szczegółowych zagadnień, które w treści rozdziałów poddała następnie analizie. Natomiast treść uwag końcowych ułatwia formułowanie ocen dotyczących poszczególnych fragmentów rozprawy.

Uszeregowanie rozdziałów jest nie tylko prawidłowe, ale w kontekście postawionego celu badawczego jak najbardziej właściwe i zarazem przydatne w prowadzeniu badań zmierzających do zrealizowania głównego celu badawczego w postaci analizy kompetencji nadzorczych przysługujących w ramach nadzoru bankowego KNF i EUNB wraz z analizą środków prawnych, za pomocą których organy nadzorcze realizują swoje kompetencje. Ponadto podział treści jest logiczny i czytelny. Umożliwia dokładne podążanie czytelnika za tokiem myśli Autorki. W rezultacie należy uznać, że przyjęty układ pracy, porządkując przebieg prowadzonych rozważań, zapewnia swobodę w lekturze opracowania.

Pani mgr Paulina Daniluk zapoznała się rzetelnie z literaturą przedmiotu, właściwie selekcionując dzieła mające najistotniejsze znaczenie w badanym dorobku myśli prawniczej. Wykaz cytowanej literatury obejmuje ponad 256 pozycji wydanych drukiem, w tym również pozycje obcojęzyczne.

W rozprawie wykorzystano również **orzecznictwo sądowe, w tym 3 orzeczenia** Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, **4 orzeczenia** Trybunału Konstytucyjnego, **2 orzeczenia** Sądu Najwyższego, **6 orzeczeń** Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Praca została napisana poprawnym językiem, z umiejętnym posługiwaniem się językiem prawniczym. W pracy występują nieliczne błędy literowe, czy interpunkcyjne.

3. Treść i wnioski rozprawy

Przechodząc do oceny wartości treści zawartych w recenzowanej rozprawie należy podkreślić, że praca przedstawia znaczny poziom merytoryczny, a rozważania Doktorantki cechuje klarowność i precyzja w formułowaniu twierdzeń i wniosków. W wielu miejscach Autorka podejmuje polemikę z poglądami doktryny i judykatury, nie obawiając się przedstawić własnej, najczęściej trafnej oceny. Warto także podnieść, że czyni to w sposób zasługujący na aprobatę, rzetelnie i z dużą kulturą, okazując tym samym szacunek dla odmiennych ustaleń, które dokonali inni przedstawiciele doktryny.

Recenzowana rozprawa, jak już wskazano, składa się ze wstępu, pięciu merytorycznie powiązanych ze sobą rozdziałów i zakończenia zawierającego istotne wnioski. Część podstawowa pracy zawiera 237 stron.

Tematyka podjęta w rozprawie doktorskiej należy do niezwykle aktualnych i ważnych problemów prawa. Ze względu na badawczy charakter pracy, a w szczególności przeprowadzenie skrupulatnej analizy zagadnień związanych z kompetencjami KNF i EUNF, w tym analizy zagadnień związanych z uzupełnianiem się i krzyżowaniem tychże kompetencji, a wreszcie ze względu na ciekawe i w dużej części oryginalne wnioski, dysertacja stanowi istotny wkład w naukę prawa rynku finansowego. Tematyka recenzowanej rozprawy doktorskiej została podjęta w sposób odpowiedni, dobrze dobrana i prawidłowo sformułowana, co niewątpliwie pozwoliło na realizację wymogów stawianych rozprawom doktorskim.

We wstępie rozprawy Autorka zawarła najważniejsze informacje **dotyczące przedmiotu, celu i hipotez badawczych**. Określiła także zakres materiału badawczego oraz

informacje o strukturze i treści pracy. W sposób **zwięzły przedstawiła przedmiot badań** poszczególnych rozdziałów oraz przyjęte w pracy metody badawcze.

W ramach pierwszego rozdziału Doktorantka w oparciu o dorobek doktryny prawa dokonuje analizy podstawowych zagadnień związanych z funkcjonowaniem nadzoru bankowego. W pierwszej kolejności Doktorantka przedstawiła poglądy doktryny w zakresie pojęcia nadzoru bankowego, a także próby umiejscawiania go w polskim systemie prawnym. Następnie w ramach prowadzonych rozważań Doktorantka omawia zagadnienia ogólne w postaci celów i funkcji nadzoru bankowego oraz ogólnych podstaw prawnych jego funkcjonowania. Przybliżenie tych podstawowych materii pozwoliło następnie na płynne przejście do podjęcia próby uchwycenia struktury nadzoru bankowego w Unii Europejskiej, a także fragmentaryczne zbadanie problematyki KNF jako krajowego organu sprawującego nadzór bankowy. Doktorantka świadomie zrezygnowała z nadmiernej wnikliwości w ramach omawiania wyżej wskazanych zagadnień, wskazując już we wstępie, że rozdział pierwszy ma stanowić jedynie wprowadzenie do zagadnień, które stały się przedmiotem pogłębionych analiz w kolejnych rozdziałach. Takie podejście należy uznać za słuszne, gdyż przyjęcie innego sposobu prowadzenia rozważań nosiłoby znamiona dużego ryzyka zbędnych powtórzeń, a poza tym z pokaźnym prawdopodobieństwem nie wpływałoby na przejrzystość wypowiedzi. Tymczasem dzięki przyjętej w pracy koncepcji Autorce udało się zaakcentować na wstępie węzłowe zagadnienia i jednocześnie zręcznie przejść do bardziej szczegółowych zagadnień. W konsekwencji poczynione w pierwszym rozdziale **ustalenia usystematyzowały stosowane pojęcia oraz** umożliwiły Autorce zbadanie katalogu funkcji przedmiotowej instytucji. Tym samym rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający i jego treść należy ocenić pozytywnie.

Z punktu widzenia tematu pracy kluczowe znaczenie mają rozważania zawarte w rozdziałach drugim, trzecim, czwartym i piątym. W rozdziałach tych poddano bowiem analizie kardynalne z punktu widzenia tematu pracy i celu badawczego zagadnienia, tj. relacje pomiędzy nadzorem krajowym i europejskim w oparciu o poszczególne funkcje nadzoru bankowego.

W rozdziale drugim Doktorantka poddała analizie zagadnienia związane z relacjami pomiędzy nadzorem krajowym a europejskim w kontekście funkcji licencyjnej nadzoru bankowego. Jako punkt wyjścia do rozważań przeprowadzonych w tym rozdziale przyjęto

omówienie zasady jednolitej licencji oraz zasady nadzoru państwa macierzystego, które to zasady odgrywają podstawowe znaczenie dla określenia relacji pomiędzy nadzorem krajowym a europejskim w zakresie funkcji licencyjnej, a także wyznaczenia granic dla tych relacji. W następstwie, po zbadaniu szeroko rozumianych kompetencji licencyjnych KNF i EUNB, Doktorantka sformułowała w uwagach końcowych wstępne wnioski w postaci nieprzesadnie zaskakującego stwierdzenia, że KNF odpowiada za całokształt procesu dopuszczania instytucji do działalności na rynku bankowym, badając spełnienie przez bank wymogów niezbędnych do utworzenia banku w aspekcie osobowym, kapitałowym oraz lokalowo-technicznym.

Rozważania zawarte w rozdziale drugim należy wszelako uznać za cenne, mające porządkujący charakter w zakresie analizy relacji pomiędzy kompetencjami krajowych i europejskich organów nadzoru w kontekście funkcji licencyjnej. Rozdział zawiera też wiele ważnych odniesień do szczegółowych zagadnień, opartych o poglądy wyrażane w doktrynie. Niemniej jednak rozprawa doktorska, jak każde opracowanie naukowe, o ile spełnia wymogi odpowiedniego poziomu, stanowić powinna inspirację do podejmowania polemik, a także krytyki naukowej. Taki charakter pracy, a tak jest w przypadku rozprawy recenzowanej, stanowi zwykle jej dodatkowy walor i bynajmniej nie może być podstawą do stawiania zarzutów. Mając to na względzie należy, w ramach niniejszej recenzji, poddać w wątpliwość ewentualną doniosłość zbyt kategorycznego stwierdzenia Doktorantki jakoby w zakresie funkcji licencyjnej nie można uznać, że kompetencje EUNB i KNF są względem siebie konkurencyjne (str. 104), przy czym przychylić się należy do konstatacji, iż „skoro decyzja EUNB nie zastępuje decyzji licencyjnych KNF, to nie można uznać, że w zakresie wykonywania funkcji licencyjnej oba organy mają kompetencje wzajemnie się wypierające” (str. 105). Dalej zaś Doktorantka stwierdza, że decyzje EUNB ekspediowane do instytucji finansowych mają wyłącznie charakter pomocniczy w stosunku do podstawowych i pierwszorzędnych uprawnień licencyjnych KNF. Tymczasem w zasadzie wszystkie decyzje przyjęte przez EUNB i skierowane bezpośrednio do instytucji finansowych, bez względu na podstawę prawną ich wydania, mają pierwszeństwo wobec wszelkich decyzji wcześniej przyjętych przez właściwe organy w tej samej sprawie. Pierwszeństwo decyzji wydawanych przez EUNB, co zresztą podkreśla sama Doktorantka (str. 98), skutkuje zawieszeniem mocy wiążącej decyzji organu krajowego. **Tym samym skoro rozporządzenie o EUNB dopuszcza sytuacje, w których rozstrzygnięcie europejskiego organu nawet czasowo pozbawia decyzję organu krajowego mocy wiążącej, to nieuprawnione wydaje się zbyt stanowcze stwierdzenie, że kompetencje EUNB i KNF nie są względem siebie konkurencyjne (str.**

104). W ocenie sporządzającego niniejszą recenzję, który zresztą i do własnej oceny podchodzi z adekwatną rezerwą, w pewnym, choć rzeczywiście wąskim zakresie, dochodzi jednak do nałożenia się kompetencji EUNB i KNF w zakresie funkcji licencyjnej. Poruszona wątpliwość nie oznacza oczywiście, że za trafne należałoby uznać stwierdzenie, że kompetencje EUNB i KNF są całkowicie konkurencyjne, niemniej jednak zdaniem sporządzającego niniejszą recenzję ten brak konkurencyjności ma nieco inny „odcień” niż przedstawia to autorka. Wydaje się, że w pracy zabrakło rozważań pogłębiających ten wątek.

W rozdziale trzecim Doktorantka poddała analizie zagadnienia związane z relacjami pomiędzy nadzorem krajowym i europejskim w kontekście funkcji regulacyjnej nadzoru bankowego. Rozważania w tym rozdziale w sposób naturalny otwiera omówienie zagadnień związanych z regulacjami ostrożnościowymi, gdyż funkcja regulacyjna przejawia się w dużej mierze w określaniu przez organy nadzorcze norm ostrożnościowych, których przestrzeganie wpływa na ograniczenie poziomu ryzyk związanych z podejmowaną przez instytucje finansowe działalnością, a przez to na poziom bezpieczeństwa rynku finansowego (w tym bankowego) oraz poziom stabilności finansowej. W dalszej części rozdziału trzeciego Doktorantka podejmuje udaną próbę analizy kompetencji EUNB i KNF w zakresie funkcji regulacyjnej, przy uwzględnieniu niezwykle rozbudowanych regulacji w zakresie norm ostrożnościowych, na której to płaszczyźnie decydującą rolę odgrywa Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego. W rozważaniach poświęconych tym zagadnieniom słusznie podkreślono, że niewątpliwie kompleksowe podejście i pewnego rodzaju kazuistyka rozwiązań odnoszących się do ograniczania ryzyka działalności bankowej niesie z sobą poważane zagrożenie przeregulowania, co zresztą jest przedmiotem troski wielu autorów opracowań naukowych dedykowanych tej materii. Wydaje się, *nota bene*, że rozwój technologii, stymulujący rozwój bankowości w ogóle, a także w konsekwencji ekspansja różnorodności usług świadczonych nie tylko na rynku bankowym, ale szerzej i finansowym, wykreował pewną pułapkę, w którą dostali się prawodawcy i organy wykonawcze, zarówno europejskie jak i krajowe. Rozwój ten bowiem z jednej strony inspiruje do podejmowania szerokich działań regulacyjnych nakierowanych na pogłębianie poziomu bezpieczeństwa rynku, z drugiej zaś strony zbyt intensywne, a w konsekwencji zbyt szczegółowe rozwiązania stwarzają ryzyko trudności właściwego zastosowania regulacji, a nawet wprowadzają pewne zamieszanie. Doktorantka zawarła w rozdziale trzecim wiele trafnych spostrzeżeń dotyczących charakteru prawnego, a także granic wzajemnych oddziaływań wytycznych i

zaleceń wydawanych przez EUNB i rekomendacji wydawanych przez KNF. Ponadto uwagi końcowe w tym rozdziale zawierają wiele cennych podsumowań, co należy wyraźnie podkreślić. **Być może pewien niedosyt pozostawia zbyt duża powściągliwość Doktorantki w sferze braku jednoznacznej oceny, czy obecny model w zakresie realizacji wymogu tworzenia i stosowania norm ostrożnościowych, cechujący się, jak to nazywa Doktorantka „kompleksowością i precyzją” (str. 141), będący w istocie egzemplifikacją przeregulowania, jest właściwy i czy zasadne jest utrzymywanie takiej tendencji oraz, czy w ogóle współcześnie możliwe jest osiągnięcie uproszczonych rozwiązań w odniesieniu do działań regulacyjnych, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa rynku finansowego (bądź bezpieczeństwa w którymkolwiek z jego segmentów) i stabilności finansowej. Pomimo tego, że sporządzający niniejszą recenzję jest świadom, iż ustosunkowanie się do takiego dylematu, nawet w przypadku podjęcia intensywnego wysiłku intelektualnego, może nie przynieść oczekiwanych rezultatów, gdyż odpowiedź prawdopodobnie nie byłaby i tak jednoznaczna, to wydaje się, że zakończenie rozważań w rozdziale trzecim w ten właśnie sposób uczyniłoby je jeszcze cenniejszymi i jeszcze ciekawszymi. Niezależnie jednak od tych uwag rozważania zawarte w rozdziale trzecim należy uznać za bardzo pozytywny wkład do dorobku doktryny prawa rynku finansowego.**

Rozważania zawarte w rozdziale czwartym koncentrują się z kolei na wnikliwych badaniach relacji pomiędzy nadzorem krajowym i europejskim w kontekście funkcji kontrolnej nadzoru bankowego. Jako podstawowy cel rozważań w tym rozdziale, mającym charakter celu operacyjnego, Doktorantka postawiła sobie porównanie zakresu kontroli sprawowanej przez EUNB i KNF i sformułowanie wniosków odnośnie ich wzajemnych zależności i oddziaływań (str. 149-150). Stąd analizie poddano takie zagadnienia jak obowiązki informacyjne KNF względem EUNB, czynności kontrolne EUNB i czynności kontrolne KNF. Po przeprowadzeniu drobiazgowej analizy tych zagadnień, zwłaszcza w zakresie szerokiego zbadania obowiązujących przepisów prawnych, Doktorantka trafnie skonstatowała, że zakresy kontroli sprawowanej przez KNF i EUNB są różne, a tym samym w sferze funkcji kontrolnej kompetencje tych organów nie eliminują się wzajemnie. W ramach przyjętych regulacji prawnych dość wyraźnie rozgraniczono uprawnienia krajowych i europejskich organów nadzorczych, których działalności powinna się wzajemnie uzupełniać. Doktorantka poprawnie stwierdza, że wzajemne oddziaływania i współpraca KNF i EUNB na płaszczyźnie informacyjnej mają dwukierunkowy charakter. Pierwszoplanową rolę w zakresie funkcji kontrolnej nadzoru bankowego odgrywa KNF. Natomiast EUNB, w granicach

przysługujących temu organowi kompetencji, uzupełnia w wymiarze europejskim kompetencje kontrolne poszczególnych nadzorców krajowych.

Z tak poczynionymi obserwacjami i ustaleniami należy się zgodzić, tym bardziej, że oparte są one o szczegółowe badanie wzajemnych relacji EUNB i KNF na tle funkcji kontrolnej. Ustalenia Doktorantki nie odbiegają zresztą od poglądów wyrażanych w doktrynie.

W rozdziale piątym analizie poddano relacje pomiędzy nadzorem krajowym i nadzorem europejskim w odniesieniu do funkcji dyscyplinującej nadzoru bankowego, a w szczególności zagadnienia związane z klasyfikacją i charakterem prawnym środków dyscyplinujących jakimi posługiwać się może KNF, uprawnieniami EUNB w zakresie realizacji funkcji dyscyplinującej. Analizie poddano również problematykę trybu odwoławczego od decyzji nadzorczych. W konsekwencji Doktorantka ustaliła, że zachodzą zasadnicze różnice w treściach decyzji dyscyplinujących organów nadzorczych krajowych i europejskich. W rozdziale piątym trafnie podkreślono, że KNF dysponuje obszernym katalogiem środków prawnych, a przepisy prawne nie narzucają KNF sztywnych przesłanek możliwości ich zastosowania. Z drugiej strony EUNB dysponuje ściśle określonym zakresem przedmiotowym środków nadzorczych, a ponadto w przepisach prawnych ściśle określono przesłanki, których zaistnienie warunkuje podejmowanie działań władczych w stosunku do instytucji kredytowych. Doktorantka trafnie także zauważa, że decyzje EUNB nie zastępują rozstrzygnięć KNF i tym samym nie wchodzą w jej kompetencje, tym samym ich nie wyłączając. EUNB w gruncie rzeczy jest niejako dodatkowym kontrolerem poczyną nadzorowanych instytucji.

W odniesieniu do rozważań zawartych w rozdziale piątym należy, podobnie jak to miało miejsce w odniesieniu do pozostałych rozdziałów, należy sformułować bardzo wysoką ocenę w zakresie umiejętności analitycznych Autorki, a także adekwatnej do wymagań pracy naukowej wnikliwość w zakresie próby oceny zgromadzonego materiału badawczego. Mając jednak na względzie doniosłość poruszonej w rozdziale piątym problematyki, tj. możliwość władczej ingerencji w działalność niezależnych instytucji kredytowych (włącznie z możliwością doprowadzenia do zakończenia jej bytu prawnego), można sformułować w stosunku do Doktorantki podobną jak w uwagach do rozdziału trzeciego pretensję, tzn. brak zajęcia oryginalnego stanowiska w zakresie ewentualnej propozycji optymalnego modelu odnoszącego się do podziału kompetencji pomiędzy KNF i EUNB w kontekście funkcji dyscyplinującej.

Przeprowadzona w recenzowanej rozprawie doktorskiej analiza kompetencji nadzorczych przysługujących w ramach nadzoru bankowego KNF i EUNB, wraz z dokonaniem analizy środków pranych, za pomocą których organy nadzorcze realizują swoje kompetencje, doprowadziła Doktorantkę do sformułowania w zakończeniu pracy relewantnych wniosków. Przede wszystkim w konkluzji przeprowadzonych badań stwierdzono, że w ramach nadzoru bankowego występują dwa poziomy nadzoru, tj. krajowy, wykonywany przez KNF i unijny, wykonywany przez EUNB. Kompetencje obu organów w ramach wykonywanych czynności nadzorczych wzajemnie się dopełniają. Ponadto Doktorantka wyraziła, podzielane w pełni przez sporządzającego niniejszą recenzję, przekonanie, że wobec jednoznacznie wyrażonej w prawie unijnym zasady powierzenia nadzoru bieżącego organom krajowym nieuzasadnione byłoby *de lege lata* twierdzenie o możliwości zastąpienia KNF przez EUNB w wykonywaniu jej kompetencji nadzorczych.

W zakończeniu sformułowano także szereg cennych wniosków szczegółowych, znajdujących swoje podstawy w ustaleniach poczynionych w poszczególnych rozdziałach. Najczęściej stanowią one zresztą syntetyczne ujęcie konkluzji zawartych w uwagach końcowych do poszczególnych rozdziałów. **Co jednak najistotniejsze zawarte w zakończeniu wnioski potwierdzają jednoznacznie zrealizowanie postawionego we wstępie celu badawczego, a wysoki poziom naukowy, w jakim uczyniła to Doktorantka, pozwala na sformułowanie tezy o dużej dojrzałości naukowej.**

Niezależnie od ogólnie bardzo wysokiej oceny odnośnie sformułowanych w zakończeniu wniosków, a także sposobu ich ujęcia, w subiektywnej ocenie sporządzającego recenzję pewnym, być może filigranowym, mankamentem pracy jest brak podjęcia próby przedstawienia własnego modelu w zakresie tytułowego zagadnienia. **Wydaje się, że zarówno odniesienie się do badanych zagadnień w ujęciu historycznym, jak i obserwacja ewolucji w zakresie tworzenia europejskich organów nadzoru mogą być inspirujące do podjęcia badań w tym zakresie (co zresztą Doktorantka może jeszcze realizować w ramach dalszych badań naukowych).** Tym bardziej, że wraz z postępującym rozwojem instytucji finansowych w ogóle, a także świadczonych przez nie na rynku finansowym usług, pogłębiać się będzie prawdopodobnie dylemat związany z ewentualnym (pytanie, czy w istocie zasadnym?) poszerzaniem kompetencji nadzorczych organów europejskich, kosztem organów krajowych.

Zważywszy na wszystkie ustalenia i uwagi poczynione powyżej należy raz jeszcze podkreślić, że w recenzowanej dysertacji w sposób bardzo rzetelny i kompleksowy zostały

przedstawione pytania oraz próby odpowiedzi na te pytania wynikające z potrzeby usystematyzowania wątpliwości interpretacyjnych występujących w ramach analizowanych instytucji. Doktorantka dowiodła, iż posiada pełną, wysoko ocenioną, umiejętność formułowania celu badawczego i pytań badawczych, a także weryfikacji postawionych hipotez. Wykonane przez Autorkę badania i ich opracowanie jest jak najbardziej właściwe i świadczy o dużej dojrzałości naukowej Doktorantki jak i o bardzo dobrej znajomości literatury, a także orzecznictwa. Dysertacja imponuje szerokością spojrzenia oraz jakością stawianych tez i wniosków.

W zakończeniu pracy dokonano **trafnych uogólnień**. Konkretyzuje ono w postaci wniosków **tezy zawarte w pracy**. Stanowi także potwierdzenie, że **postawione hipotezy, były merytorycznie zasadne**. Konkluzje zawarte w zakończeniu nie pozostawiają żadnych wątpliwości, że **cele, jakie Autorka sobie postawiła zostały w pełni osiągnięte**.

Sporządzający niniejszą recenzję pragnie też z całą stanowczością podkreślić, że sformułowane w niniejszej recenzji przykładowe sugestie mają jedynie charakter polemiczny. Nie podważają w żadnym razie wartości naukowej recenzowanej rozprawy, którą należy ocenić **bardzo wysoko**. W zakończeniu jeszcze raz należy zauważyć, że rozprawa mgr Pauliny Daniluk jest oparta **o bardzo dobrą znajomość literatury, a w pewnej mierze także i orzecznictwa. Doktorantka zaprezentowała również bardzo solidny warsztat naukowy. Na uwagę zasługuje bardzo szerokie spojrzenie na problematykę wzajemnych relacji pomiędzy EUNB i KNF w zakresie wykonywanych przez te organy kompetencji.** Jednocześnie Autorka przedstawia **własne stanowisko w jasny i konsekwentny sposób, umiejętnie wspierając je od strony teoretycznej i pozytywno-prawnej**. Dodatkowa wartość rozprawy płynie z **aktualności licznych problemów poruszonych w ramach recenzowanej rozprawy**. W ocenie sporządzającego niniejszą recenzję zasadne wydaje się zgłoszenie wniosku o opublikowanie tej pracy.

4. Konkluzja

Doktorantka wykazała się bardzo dobrą znajomością problematyki i starannym warsztatem naukowym. W konkluzji należy zatem z całym przekonaniem stwierdzić, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr Pauliny Daniluk pt. „Kompetencje nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego a kompetencje Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego”, **stanowi oryginalne rozwiązanie ważnego problemu naukowego**. Jej Autorka

wykazała się dużą wiedzą prawniczą. Wykazała się również **umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań naukowych**. Tym samym rozprawa doktorska mgr Pauliny Daniluk spełnia przesłanki określone w **art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki** (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789, ze zm.). Może być zatem przedmiotem dalszych czynności w przewodzie doktorskim.

Wrocław, 27 listopada 2018 r.

